

รายงานสรุปผลการดำเนินงาน
การจัดการความรู้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗
สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม

การจัดการความรู้ Knowledge Managment

โดย
คณะทำงานการจัดการความรู้
สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม

คำนำ

กรมส่งเสริมการเกษตรมีภารกิจในการถ่ายทอดเทคโนโลยีและบริการความรู้และข้อมูลข่าวสารให้แก่เกษตรกร จึงมีความจำเป็นที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกระดับต้องมีความรู้และความพร้อมในการปฏิบัติงาน การจัดการความรู้ (KM) ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้งานบรรลุผลสำเร็จ สอดคล้องกับแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานส่งเสริมการเกษตร สู่ระบบราชการ ๔.๐ โดยการรวบรวมองค์ความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อใช้ในการเรียนรู้ พัฒนา และต่อยอด เชื่อมโยงกับข้อมูลและองค์ความรู้จากภายนอกเพื่อแก้ปัญหาและสร้างนวัตกรรม และนำองค์ความรู้ไปใช้ในการปรับปรุงให้เกิดกระบวนการที่เป็นเลิศ และสร้างมูลค่าเพิ่มสู่ประชาชน เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดปฏิบัติหน้าที่บรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ในการพัฒนาให้เกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีรายได้เพิ่มขึ้น

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม ได้ดำเนินการตามแนวทางสำหรับตัวชี้วัดระดับความสำเร็จของการดำเนินการจัดการความรู้ของหน่วยงาน (KM) จึงได้กำหนดให้ดำเนินการจัดการความรู้ (KM) ภายในหน่วยงาน เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานการพัฒนาความรู้ของหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ และได้จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการจัดการความรู้ (KM) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชนต่อไป

คณะทำงานจัดการความรู้
สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
ส่วนที่ ๑ เป้าหมายการจัดการความรู้	๑
ส่วนที่ ๒ ผลการจัดการความรู้	๕
ส่วนที่ ๓ สรุปและข้อเสนอแนะ	๑๙
ภาคผนวก	๒๐
- ภาพที่ ๑ คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน	๒๑
- ภาพที่ ๒ การประชุมคณะทำงานฯ	๒๒
- ภาพที่ ๓ การดำเนินกิจกรรมจัดการความรู้	๒๓

ส่วนที่ ๑

เป้าหมายการจัดการความรู้

๑.๑ ที่มาของการจัดการความรู้ ปัญหาหรืออุปสรรคที่พบในการปฏิบัติงาน

การจัดการความรู้ หรือ KM (Knowledge Management) เป็นเครื่องมือที่นำมาช่วยในการค้นหา บันทึก และจัดเก็บประสบการณ์ ตลอดจนผลงานที่ประสบความสำเร็จ ภาควิชา และมีความรู้ต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ภารกิจ หน้าที่ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป็นองค์ความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในเจ้าหน้าที่หรือในตัวเกษตรกร นำมาจัดการให้สามารถเข้าถึงความรู้ และนำไปใช้ ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อกระจายองค์ความรู้สู่บุคคลเป้าหมายเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ให้เกิดปรากฏผลได้อย่างแท้จริง มีรูปแบบของความรู้ ๒ ประเภท คือ

๑. ความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวมถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีการต่าง ๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่าง ๆ เอกสาร กฎระเบียบ วิธีการปฏิบัติงาน สื่อต่าง ๆ เช่น VCD DVD Internet เทป เป็นต้น และบางครั้งเรียกว่า ความรู้แบบรูปธรรม

๒. ความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์ หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูด หรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะในการทำงาน งานฝีมือ ประสบการณ์ แนวความคิด

กรมส่งเสริมการเกษตร มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบคลุม เกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมและพัฒนาเพิ่มศักยภาพการผลิต การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ โดยการศึกษา วิจัย พัฒนา กำหนดมาตรการ และแนวทางในการส่งเสริมการเกษตร ตลอดจนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร และการให้บริการทางการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (๒) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบคลุมเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน
- (๓) ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตร
- (๔) ฝึกอบรม ถ่ายทอดเทคโนโลยี และให้บริการทางการเกษตร
- (๕) ศึกษา วิจัย และพัฒนางานด้านการส่งเสริมการเกษตร
- (๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่รัฐมนตรี

หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

โดยมี เป้าหมาย คือ

๑. เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีรายได้เพิ่มขึ้น
๒. การผลิตสินค้าเกษตรมีประสิทธิภาพและมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น
๓. เกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างความมั่นคงในอาชีพแก่เกษตรกร

กลยุทธ์ที่ ๒ การส่งเสริมการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต

กลยุทธ์ที่ ๓ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และชุมชนเกษตร

กลยุทธ์ที่ ๔ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ ๕ การพัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ

๑.๒ ความต้องการพัฒนางานตามภารกิจ ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ นโยบายหรือแนวทางการดำเนินงาน ของกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปี ๒๕๖๗

สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม โดยคณะทำงานการจัดการความรู้ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม ได้กำหนดแนวทางการจัดการจัดการความรู้หรือ KM ให้สอดคล้องกับแนวทางของ กรมส่งเสริมการเกษตร ตามกลยุทธ์ที่ ๒ คือการส่งเสริมการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต เพื่อให้สอดคล้องกับ แผนปฏิบัติราชการ พ.ศ. ๒๕๖๗ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แผนปฏิบัติราชการกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) นโยบายและแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานส่งเสริมการเกษตร โดยได้ถ่ายทอดเป้าหมายและตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติราชการของกระทรวงฯ และแผนปฏิบัติราชการของกรมฯ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง มาสู่แผนปฏิบัติราชการ ประจำปี ๒๕๖๗ ของกรมส่งเสริมการเกษตร

วัตถุประสงค์การจัดการความรู้

๑. เพื่อพัฒนาระบบและกลไกการปฏิบัติงานโดยใช้องค์ความรู้ (Knowledge Working) ที่เหมาะสม ทันสมัยและถูกต้องเพื่อให้ผลปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

๒. เพื่อให้บุคลากรของสำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอ มีเครื่องมือปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพทั้งองค์ความรู้หลักและความรู้สนับสนุน และสามารถนำมาประยุกต์และพัฒนาในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง

๓. เพื่อส่งเสริมและพัฒนากการสร้างความรู้ ตลอดจนวัฒนธรรมขององค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้บุคลากรทุกคนเป็นผู้มีความรู้

๔. เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กรให้เกิดวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน สามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕. บุคลากรทุกคนสามารถสร้างเครือข่ายเพื่อการติดต่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเข้าถึงข้อมูลซึ่งกันและกันได้

๑.๓ แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan)

ยุทธศาสตร์/แนวทางดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ชาติ : ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ : ประเด็นที่ ๓ การเกษตร

ประเด็นการพัฒนาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ : ประเด็นที่ ๒ ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการเกษตร

กลยุทธ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร : การส่งเสริมการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต

เป้าหมายการพัฒนา (ปัญหา/โอกาส)

เพื่อมุ่งเน้นให้บุคลากรในหน่วยงานเกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ เกษตรกรสามารถนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสม เพื่อลดต้นทุนการผลิต มีรายได้ที่เพิ่มขึ้นสู่การผลิตที่ยั่งยืน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ความต้องการองค์ความรู้ (๑ เรื่อง หรือมากกว่า)

การผลิตและใช้แหนแดงเพื่อลดต้นทุนการผลิตสู่เกษตรกร

ประโยชน์ที่จะได้รับ

- **ต่อบุคลากร** คือ เจ้าหน้าที่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร เกิดความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการผลิตแหนแดง สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ได้

- **ต่อหน่วยงาน** คือ สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม มีองค์ความรู้การผลิตแหนแดงเป็นของตนเอง ซึ่งเกิดจากการลงพื้นที่เพื่อเรียนรู้การผลิตแหนแดง และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้เพื่อให้ได้การผลิตแหนแดงที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ขยายผลในพื้นที่ได้

- **ต่อเกษตรกร** คือ เกษตรกรได้รับความรู้ ได้พัฒนาศักยภาพในการผลิต สามารถนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสม และลดต้นทุนการผลิต

กิจกรรม	เป้าหมาย	ช่วงเวลา	ผลลัพธ์
๑. ค้นหาความต้องการองค์ความรู้ (KV)	๑ เรื่อง	ก.พ. – มี.ค. ๖๗	- รายงานการประชุมคณะทำงาน
๒. จัดกิจกรรมจัดการความรู้ให้แก่บุคลากรของหน่วยงาน (KS)	๑ เรื่อง/ครั้ง	มี.ค. – เม.ย. ๖๗	- ข่าวประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมจัดการความรู้ เช่น จดหมายข่าว หรือเผยแพร่ใน Website หรือ Facebook
๓. ประเมินผลการเรียนรู้	๑ เรื่อง	เม.ย. – พ.ค. ๖๗	- ประเมินตนเองของหน่วยงานในประเด็นด้านความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์
๔. สรุปผลการจัดการความรู้ของหน่วยงาน	๑ เรื่อง	พ.ค. – มิ.ย. ๖๗	- รายงานสรุปผลการจัดการความรู้
๕. จัดเก็บและแบ่งปันองค์ความรู้ (KA)	๑ เรื่อง	ก.ค. ๖๗	- สรุปภาพองค์ความรู้ Infographic - ช่องทางเผยแพร่

ส่วนที่ ๒

ผลการจัดการความรู้

๒.๑ วิธีการจัดการความรู้ (KS)

๒.๑.๑ ขั้นเตรียมการ

๑) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้ (KM) ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อให้ การดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

๒) คณะกรรมการจัดการความรู้ (KM) พิจารณาและกำหนดแนวทางการจัดการความรู้ (KM) ให้สอดคล้องกับแนวทางของกรมส่งเสริมการเกษตรเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาเพิ่มศักยภาพการผลิต ตลอดจนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรและการให้บริการทางการเกษตร ตามกลยุทธ์ที่ ๒ การส่งเสริมการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต

๓) คณะกรรมการจัดการความรู้ (KM) จัดทำแผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) และเสนอให้เกษตรจังหวัดสมุทรสงครามให้ความเห็นชอบ

๒.๑.๒ ขั้นดำเนินการ

๑) ดำเนินการประชุมคณะทำงานการจัดการความรู้ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อพิจารณาประเด็นการจัดทำ KM เพื่อเลือกหัวข้อการจัดทำ KM ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม โดยได้พิจารณาเลือกหัวข้อการจัดทำ KM ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม เรื่อง การผลิตและใช้ แหนแดงเพื่อลดต้นทุนการผลิตสู่เกษตรกร

๒) มอบหมายผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มอารักขาพืช ประสานงานกับเกษตรกรที่มีการผลิตและใช้ แหนแดงในพื้นที่ของตนเอง อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ จำนวน ๑ แห่ง

๓) ลงพื้นที่ศึกษาดูงานการดำเนินงาน ๑ ครั้ง และจัดทำข่าวประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมจัดการความรู้ เช่น จัดหมายข่าว หรือเผยแพร่ใน Website หรือ Facebook ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม ต่อไป

๔) สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม โดยกลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ นำองค์ความรู้เผยแพร่สู่สาธารณชนในรูปแบบ infographic ผ่านทางเว็บไซต์สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม เมนูข้อมูลสารสนเทศ/การจัดการความรู้ (KM)

(https://samutsongkham.doae.go.th/province/?page_id=๓๖๕๐)

๕) สำนักงานเกษตรจังหวัด โดย กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ ปี ๒๕๖๗ ส่งกรมส่งเสริมการเกษตร และเผยแพร่ผ่านทาง เว็บไซต์ สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม เมนูข้อมูลสารสนเทศ/การจัดการความรู้(KM)

(https://samutsongkham.doae.go.th/province/?page_id=๓๖๕๐)

๒.๑.๓ ขั้นติดตามและประเมินผล

ตรวจสอบและติดตามประเมินผล โดยใช้แบบสำรวจความพึงพอใจและความสำเร็จจากการนำองค์ความรู้ที่เกิดจากการดำเนินการจัดการความรู้ (KM) ของหน่วยงาน ไปใช้ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพ

๒.๒ รายละเอียดองค์ความรู้ พร้อมภาพองค์ความรู้ Infographic

การผลิตและการใช้แหนแดง

แหนแดง (Azolla spp.) เป็นเฟิร์นน้ำขนาดเล็กพบอยู่ทั่วไป บริเวณน้ำนิ่งมีคุณสมบัติเป็นทั้งปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยชีวภาพ และอาหารสัตว์ เนื่องจากในใบของแหนแดงมีสาหร่ายสีเขียว-แกมน้ำเงิน (cyanobacteria) อาศัยอยู่ซึ่งสามารถ ตรึงไนโตรเจนจากอากาศได้ ทำให้แหนแดงเจริญเติบโตได้เร็ว และมีไนโตรเจนเป็นองค์ประกอบสูง

แหนแดงในไทย มี 2 สายพันธุ์

อะซอลลา พินนาต้า

- สายพันธุ์ท้องถิ่น
- ถิ่นกำเนิดอยู่บริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จีน อินเดีย และออสเตรเลีย
- ลักษณะใบแบนและล่องมีขนาดเล็กใกล้เคียงกัน ใบล่างค่อนข้างโปร่งใส มีคลอโรฟิลล์น้อยมาก ใบบนเป็นสีเขียวมีคลอโรฟิลล์

อะซอลลา ไมโครฟิลลา

- ปรับปรุงพันธุ์จากการวิชาการเกษตร
- ถิ่นกำเนิดอยู่บริเวณเขตร้อนของอเมริกา และหมู่เกาะเวสต์อินดีส
- ลักษณะ ใบบนด้านล่างมีโพรงใบ และมีสาหร่ายสีเขียวแกมน้ำเงินอาศัยอยู่ในโพรงใบ
- มีขนาดเล็กใหญ่ เจริญเติบโตเร็ว ตรึงไนโตรเจนได้

การผลิตขยายแหนแดง

จากศูนย์วิจัยและพัฒนา
ระดับปทุมธานี 10 ซม.
ใส่แหนแดง 5 กรัม
ประมาณ 14 วัน
แหนแดงจะเจริญเติบโตขึ้น
สามารถนำไปเลี้ยงในบ่อขยายได้

ประโยชน์ของแหนแดง

- ลดต้นทุนปุ๋ยไนโตรเจนและโพแทสเซียม
- เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ยเคมี
- เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุในดิน
- แห้งลงโปรตีนสำหรับเลี้ยงสัตว์
- มีต้นทุนการผลิตต่ำ ให้ผลผลิตสูง

บ่อกว

นำแหนแดงจากบ่อกวมาพันธุ์
ไปเลี้ยงต่อในบ่อกว
3-4 สัปดาห์
จึงนำไปใช้ประโยชน์ได้

แหนแดงแห้งกับวัสดุเพาะกล้า

วัสดุปลูก 50 กก.

แหนแดงแห้ง

1 กก.

ดิน 2 ส่วน + ปุ๋ยหมัก 1 ส่วน + แกลบดำ 1 ส่วน

การปลูกผักในแปลงปลูก
ใช้แหนแดงแห้ง 1 กิโลกรัม
ต่อพื้นที่ 2 ตารางเมตร

การปลูกผักในกระถาง
ใช้แหนแดงแห้ง 10-30 กรัม
ผสมดิน 1 กิโลกรัม คลุกเคล้าให้เข้ากัน

การทำแหนแดงแห้ง

แหนแดงสด 15 กิโลกรัม

ได้แหนแดงแห้ง 1 กิโลกรัม

๒.๓ หลักวิชาการ หรือกฎระเบียบที่อ้างอิง

แห่นแดง

พืชน้ำหมักจรรยา โรงงานผลิตปุ๋ยไนโตรเจน

แห่นแดง

แห่นเปิด

โดย สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 4 อุบลราชธานี กรมวิชาการเกษตร

แห่นแดงคืออะไร

แห่นแดง (Azolla spp.) เป็นเฟิร์นน้ำขนาดเล็กพบอยู่ทั่วไปบริเวณน้ำนิ่ง มีคุณสมบัติเป็นทั้งปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยชีวภาพ และอาหารสัตว์ เนื่องจากในใบของแห่นแดงมีสาหร่ายสีเขียวแกมน้ำเงิน (Cyanobacteria) อาศัยอยู่ ซึ่งสามารถตรึงไนโตรเจนจากอากาศได้ ทำให้แห่นแดงเจริญเติบโตได้เร็วและมีไนโตรเจนเป็นองค์ประกอบสูง แห่นแดงสามารถสลายตัวได้ง่ายและปลดปล่อยไนโตรเจนและธาตุอาหารพืชอื่นๆ ออกมาได้เร็ว จากคุณสมบัติดังกล่าวจึงมีการนำแห่นแดงแห้งมาใช้เป็นแหล่งธาตุไนโตรเจนให้กับผักโดยเฉพาะผักไร้ปรอทในใบและลำต้น

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของแห่นแดง

- แห่นแดงเจริญเติบโตได้ดีในน้ำที่ไม่ลึกมากนัก
- แห่นแดงเจริญเติบโตได้ดีในน้ำที่มีค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ประมาณ 3.5 – 10
- แห่นแดงสามารถเจริญเติบโตได้ในบริเวณที่ได้รับแสงเต็มที่ไปจนถึงบริเวณที่เป็นร่มเงา หากแห่นแดงเจริญเติบโตในที่ที่แสงส่องถึงน้อยจะทำให้การเจริญเติบโตของแห่นแดงลดลง
- แห่นแดงต้องการธาตุอาหารคล้ายกับพืชทั่วไปเพื่อใช้ในการเจริญเติบโต ซึ่งหนึ่งในธาตุอาหารที่เป็นตัวจำกัดการเจริญเติบโตของแห่นแดง คือ ฟอสฟอรัส หากขาดธาตุดังกล่าว จะทำให้การเจริญเติบโตของแห่นแดงลดลง และแห่นแดงจะเปลี่ยนเป็นสีแดงคล้ำ
- แห่นแดงสามารถเจริญเติบโตในน้ำที่มีอุณหภูมิประมาณ 18 – 26 องศาเซลเซียส

คุณสมบัติของแหนแดงพันธุ์กรมวิชาการเกษตร

เนื่องจากกาบใบบนด้านหลังของแหนแดงมีโพรงใบและมีสาหร่ายสีเขียวแกมน้ำเงินอาศัยอยู่ในโพรงใบของแหนแดง เมื่อนำมาวิเคราะห์พบว่าในโตรเจนเป็นองค์ประกอบสูงถึง 4.6 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งสูงกว่าพืชตระกูลถั่วที่มีอยู่ประมาณ 3 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเมื่อหว่านแหนแดงไปในนา 1 ไร่ จะมีผลผลิตแหนแดง 3,000 กก. (3 ตัน) เทียบได้กับปุ๋ยยูเรีย 7-10 กก. ซึ่งเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของข้าว

วิธีใช้แหนแดงในนาข้าว

- ใช้แหนแดงในระหว่างข้าวเจริญเติบโต
- ใช้แหนแดงไถกลบก่อนปลูกข้าว

➤ การใช้แหนแดงในระหว่างข้าวเจริญเติบโต

โดยใช้แหนแดงอัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่
หว่านแหนแดงหลังการปลูกข้าว
ข้าวจะได้ปุ๋ยไนโตรเจนจากแหนแดงในรอบถัดไป

▶ การใช้แหนแดงหลังไถกลบก่อนปลูกข้าว

โดยใช้แหนแดงอัตรา 300 กิโลกรัมต่อไร่
ข้าวจะได้รับปุ๋ยไนโตรเจนจากแหนแดงทันทีหลังไถกลบ

การขยายพันธุ์แหนแดง

- 1) ใส่ดินและมูลสัตว์ในสัดส่วนประมาณ 4:1 (ดิน:มูลสัตว์) ให้มีความสูงห่างจากขอบบ่อประมาณ 20-30 เซนติเมตร
- 2) เติมน้ำให้มีความสูงจากผิวดินประมาณ 5-10 เซนติเมตร จากนั้นปล่อยทิ้งไว้ให้ตกตะกอน แล้วตักเศษที่ลอยบนผิวน้ำออก
- 3) ใส่แหนแดงสดลงในบ่อ เมื่อแหนแดงขยายเต็มบ่อให้ตักออกครึ่งหนึ่ง นำแหนแดงที่ตักออกไปตากแดดประมาณ 2 วัน เพื่อทำแหนแดงแห้งสำหรับใช้เป็นปุ๋ยต่อไป
- 4) เติมมูลสัตว์เพิ่มลงในบ่อประมาณ 100 กรัม ทุกๆ 14 วัน

การเตรียมบ่อแม่พันธุ์แห่นาง

1. เริ่มต้นด้วยการใส่ดินนาประมาณ 10 ซม. เติมปุ๋ยคอก 1 กก. เติมน้ำให้สูงจากระดับดิน ประมาณ 10 เซนติเมตร

2. ใส่แห่นางลงในบ่อแม่พันธุ์แห่นาง 50 กรัม

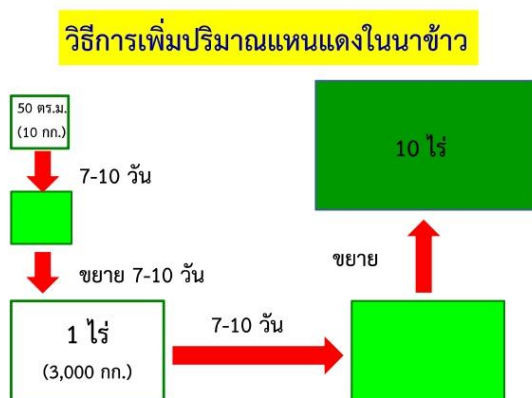
3. เมื่อเพาะเลี้ยงแห่นางจนเจริญเติบโตเต็มบ่อจนแน่น ปล่อน้ำออกจากบ่อ หรือนำไปขยายต่อในที่ต้องการ

4. กระทั่งขยายพันธุ์เพื่อเพิ่มปริมาณแทนแดง

การเพิ่มปริมาณของแหนแดง เป็น 2 เท่า ภายใน 3-5 วัน

แหนแดง 100 กรัม / 1 ตารางเมตร

แหนแดงสด 2 กิโลกรัม / 1 ตารางเมตร

บ่อแหนแดงขนาด 10 x 3 เมตร
แหนแดงสด 60 กิโลกรัม

การทำบ่อแหนแดงรูปแบบต่างๆ

ตรวจวิเคราะห์ปุ๋ย

รายการวิเคราะห์	TN (%)	TP (%)	TK (%)	Ca (%)	Mg (%)
แทนแดง	2.8	1.4	1.7	1.0	0.6

ตรวจวิเคราะห์อาหารสัตว์

	Dry Matter	Crude Protein %	Crude Fat %	Crude Fiber %	Cellulose %	Hemicellulose %
แทนแดง	4.56	22.16	1.60	42.12	36.73	5.96

ตารางที่ 8-3 ความต้องการโภชนาการของปลานิล

	อายุ 0-10 วัน	อายุ 11-20 วัน	อายุตั้งแต่ 21 วันขึ้นไป
โปรตีน (%)	22-25	21-23	19-21
ไขมัน (%)	1.43	1.24	1.09
แคลเซียม (%)	0.51	0.45	0.41
แมกนีเซียม (%)	1.07	0.95	0.86
ฟอสฟอรัส (%)	0.24	0.20	0.18
โซเดียม (%)	0.94	0.83	0.74
โพแทสเซียม (%)	0.96	0.84	0.75
ลูทีน (%)	1.57	1.36	1.20
อาร์จินีน (%)	1.08	1.31	1.11
เพนโทส (%)	1.72	1.49	1.31
ซีลีเนียม (%)	0.49	0.42	0.37
วาซีน (%)	1.09	0.96	0.81
พลังงานโปรตีน (กิโลแคลอรี/กรัม)	3,025	3,150	3,200
ไขมัน (ไม่น้อยกว่า%)	3.00	3.00	3.00
คาร์โบไฮเดรต (ไม่น้อยกว่า%)	1.50	1.50	1.50
แคลเซียม (%)	1.05	0.90	0.80
ฟอสฟอรัส (%)	0.50	0.45	0.40
โซเดียม (ไม่น้อยกว่า%)	3.00	4.00	4.00

ที่มา: ดัดแปลงมาจากความต้องการโภชนาการของปลานิลสายพันธุ์ 308 (Cobh 308) และสายพันธุ์ 500 (Cobh 500)

ແຫນແດງແຫ້ງ

เนื่องจากແຫນແດງ เพิ่มปริมาณตัวเองอย่างรวดเร็วเก็บรวบรวมมาตากแดดไว้ประมาณ 2 วันก็แห้ง เก็บใส่กระสอบสำหรับใช้ปลูกพืช อัตราที่นำແຫນແດງแห้งไปใช้ประมาณ 20 กรัมต่อดินวัสดุเพาะ 1 กก. เพราะองค์ประกอบของແຫນແດງมีไนโตรเจนค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับปุ๋ยยูเรีย **ແຫນແດງแห้ง 6 กก. เท่ากับปุ๋ยยูเรียประมาณ 10-12 กก.** ซึ่งเพียงพอสำหรับการปลูกพืช

ແມ່ລູກຂອງແຫນແດງ หนอนผีเสื้อ

วิธีป้องกัน

ทำมุ้งป้องกันหนอนผีเสื้อเข้าไปวางไข่

ประโยชน์ของแหนแดง

1. ทดแทน หรือลดการใช้ปุ๋ยเคมีในโตรเจน
2. ใช้ควบคุมวัชพืชในนาข้าว ลดปริมาณการใช้แทนเคมีกำจัดวัชพืช
3. ใช้ทดแทนปุ๋ยเคมี หรือลดการใช้ปุ๋ยเคมี มีต้นทุนการผลิตลดลง
4. เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน
5. เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ยเคมี หากใช้แหนแดงร่วมกับปุ๋ยเคมี อัตราแนะนำสามารถเพิ่ม ผลผลิตข้าวได้ประมาณ 15%
6. สามารถใช้เป็นปุ๋ยอินทรีย์สำหรับพืชผัก และไม้ผลอื่นๆ ได้
7. สามารถนำไปใช้เป็นอาหารสัตว์จำพวกเป็ด ไก่ ปลา และสุกรได้
8. มีต้นทุนการผลิตต่ำ

ที่มา : สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๔ จังหวัดอุบลราชธานี กรมวิชาการเกษตร

๒.๔ ช่องทางการจัดเก็บองค์ความรู้ของหน่วยงาน (KA)

๑. การจัดเก็บองค์ความรู้ของหน่วยงาน (Knowledge Asset : KA) ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม โดยจัดเก็บในรูปแบบที่เข้าถึงง่าย ได้แก่ เว็บไซต์ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม (<http://www.samutsongkham.doe.go.th/province>) และระบบ Google Drive

ส่วนที่ ๓

สรุปและข้อเสนอแนะ

๓.๑ สรุปผลประเมินการเรียนรู้การจัดการความรู้ของหน่วยงาน โดยระบุประเด็นความพึงพอใจของบุคลากรของหน่วยงาน และการนำไปใช้ประโยชน์

๑) บุคลากรของหน่วยงานได้รับองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กร สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและสามารถนำไปถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

๒) เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ทั้งในส่วนของจังหวัดและอำเภอ และเชื่อมโยงเกษตรกรต้นแบบกับนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

๓) ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ที่มีประสบการณ์

๓.๒ ปัญหาอุปสรรค ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

-

ภาคผนวก

ภาพที่ ๑ คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม

คำสั่งสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม

ที่ ๒๔ / ๒๕๖๗

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม

*****

ตามที่กรมส่งเสริมการเกษตรมีคำสั่งให้สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม ดำเนินการ ทบทวนคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้ภายในหน่วยงาน เพื่อดำเนินการวางแผนและจัดการความรู้ ของหน่วยงานได้อย่างเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน นั้น

เนื่องจาก สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม มีข้าราชการย้ายและมีการปรับเปลี่ยน เจ้าหน้าที่ ส่งผลให้มีการเปลี่ยนตำแหน่งของคณะทำงานฯ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานการจัดการความรู้ ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นไปตามเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง จึงขอยกเลิกคำสั่งสำนักงาน เกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม ที่ ๗/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการ ความรู้ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม และแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้ของสำนักงาน เกษตรจังหวัดสมุทรสงครามใหม่ มีองค์ประกอบดังนี้

คณะกรรมการจัดการความรู้ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม

๑. เกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม	ประธานคณะกรรมการ
๒. หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต	คณะกรรมการ
๓. หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร	คณะกรรมการ
๔. หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ	คณะกรรมการ
๕. หัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช	คณะกรรมการ
๖. นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ผู้รับผิดชอบงาน	คณะกรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่

๑. จัดการความรู้ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม
๒. ผลักดันให้เกิดการปฏิบัติตามแนวทางจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ
๓. ติดตาม ประเมินผล ให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติจัดการความรู้ของหน่วยงาน
๔. จัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการจัดการความรู้ของกรมส่งเสริมการเกษตร
๕. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

(นายประสิทธิ์ สิงห์ทอง)
เกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม

ภาพที่ ๒ ภาพการประชุมคณะกรรมการ

ภาพที่ ๓ การลงพื้นที่จัดเก็บองค์ความรู้

